

**Sermones: Petri Hieremie Panormitani ex Sicilia: F.
co[n]uent[us] ordinis Predicatoru[m] bononiensi[m]:
tam preclari q[uam] omnigene eruditio[n]is refertissimi.
omnibusq[ue] euangelica documenta ...**

Petrus <de Hieremia>

[Augsburg], 1514

VD16 P 1883

Quid sit regnu[m] dei. ser. xx.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70359](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70359)

nieliam aut caluniam vel cōūita intulebāt sicatē h̄e r̄ clauserit viscera sua ab eo q̄d
nisi cōūici potuerit: mox deposita curie
trudat: r̄ recipiat qđ inique gesit. Preedi
ca ha sit in licetis r̄ honestis; aliqui nō
tenet subditus obediē suppositi si ei p̄cipi
ar aliquid in honestū r̄ iniustū: p̄dāmō mani
fata sit iniustus; vt pb̄at. f. q. iij. Si do
min⁹ r̄ c. Julian⁹ r̄ nor. glo. in ca. Herui
resticuloy leuitā. xij. dis. vñc hoc. Si
aut̄ nō sit manifeste iniustus: excusat subdi
tus obediē r̄one dubij r̄ subiectio[n]is.
trūj. q. Quid culpas. ¶ Tertio debet
mis equali generale benuolentia: nō ex
cipiendo aliquem: sed omnes debemus dili
gere bonos r̄ malos/ amicos r̄ inimicos
r̄. Pobaf r̄one r̄ auctoritate. Ratio su
mitur a similitudine. Nam videmus q̄ p̄
pter reuocentia r̄ amoē quē gerimus ad
deum/ oligim⁹ r̄ honoramus imagines
suis cultu[m] sine materie: sive de auro
sive de argero: sive d̄ lapide sive de ligno:
sive etiā de carbone. r̄ hoc nō r̄one imagi
nis sed r̄one imaginati: vt pb̄at de 2f. dī
sum. iij. Generabiles. r̄ c. Peruenit. Idez
de imaginib⁹ r̄ sanctoz. Do nulla
imago in creatura corporalib⁹ est magis
apud deo ē domo. Bene. j. Faciam⁹ ho
mīne r̄. Et ad eiusdem imaginē q̄ppe dei
factus est homo. Declara r̄. Opoit̄ er⁹
go q̄ ethica⁹ reuerentia heil⁹ r̄ benuole
stam/ cuiuscumq̄ sine qualitatib⁹: sive sint d̄
euro/ sive person habentes charitatem,
sive sint de argento: r̄ sunt homines ba
bētes scientia: sive sint d̄ lapide: vt sicut tra
ndi sive de ligno: vt ḡone mūdane: que
sunt vi ligno arida: sive d̄ carbone: vt sicut
peccatores r̄ r̄ibaldo: q̄ ineriorū sunt nigri
p̄ malam p̄ciam: r̄ exteri⁹ p̄ malā famā.
Dien. iij. Denigrata est sive carbones fa
ties eoz: r̄ no cogniti in plateis. sive bo
negromes ad imagine q̄ppe dei facti sit
Ideo dī. j. Ioa. iij. Si q̄s dixerit qm̄ dī
ligo deū r̄ frēm suū oderit: mediat e. Qui
enī nō obligat frater suū quēz videret: deum
quē nō vider quō p̄ diligere. Item alia
auctoritas dī. vij. Diligite inimicos
vestros: difacie b̄le q̄oders vos. r̄. No
tabifacere: debet enim ista dilectio r̄ benefi
cīa. q̄ h̄e tri. l. cor. / lingua r̄ op⁹: alio
q̄ nō ē vera. j. Ioa. iij. Qui habuerit sub
stantia bur⁹ in dī r̄ viderit frēm: sicut neces
ponere fm secundum modum: vñclitice

Quid sit regnum dei.
Sermo. xx.

Agnuz tuū. Sūp̄ fmone p̄ primo
exp̄cta est hac peritio fm p̄iz
mū modū: p̄ut. saccipit regnum dei p̄o
ut datur in vita p̄fensi. Dodo restat ex

De ordine dñica

put regnum dei accipit quod das in vita futura. Salutem virgo tc. Igis intellige do hanc petitioem de regno dei qd das in vita futura: est sensus cu dicimus. Ad due ntar regnum tuum. i. petim⁹ et ducas nos ad regnum tuum. hoc est regnum non caducum: non vanum: non transitorium: sicut fuerunt et sunt regna assyriorum: nonne fuit vanum regnum persicorum: nonne fuit vanum regnum grecorum: nonne vanum fuit etiam regnum romae? Ita enim fuerit ostensa ex divina reuelatione Danieli in visione sub specie quatuor: beatistarum: ut legit Dñs. vii.

Primum regnum assyriorum ostensum fuit sibi sub specie leone.

Secundum. i. per leonum et leonis sub specie vni.

Tertium Grecorum sub specie pardi.

Quartum Romanorum sub specie bestie terribilis arcu mirabiliter fortis nimis: dentes ferreos habentis. De qua bestia dicit ps. Singulare fer⁹ depastus est ea. Oia ergo regna terra vanum sunt. Ideo dicit Hecuba rex regis Psalmi: lamentans destructionem Troie: sicut refert Sene. in prin. vi. Tragedie. Quicquid regno fudit et magna poterat in aula: Nec leues metu ir deos: animusq; reb; credulū letis dedit: me videat et te Troia: non vnguis tulus do⁹ cumenta sors maiora q; fragili loco stareret subtili. Igis non hoc regnum petamus a deo parte nostro. quia miserissimum est qui spernit ponit in huius regni caducis et in affectu suauitatem opuluum pspicatur: fudit in fallaci fortuna. j. Lop. xv. Si in hac vita trini mus christi sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus homib;. Per amus igitur regnum stabili illud et eternum qd ab eterno est electis paratum. iuxta illud Martini propositum. Genite benedicti patris mei peccati regnum quod paratum est vobis a consti tutione mdi. Hoc regnum instruet a spiritu sancto per istum latro. i. cruce dices Dñm Luc. xiiij. De quo David i ps. Regnum tuum regnum oim seculoꝝ tc. Ite Daniel⁹. Pratis eis pratis eterna qd non auferet: et regnum eius qd non corruperet. De his igit regno tria nobis consideranda occurrit.

Primo quid sit.

Secundo quantum sit.

Tertio quomodo sit.

Circa primum erit sermo noster hodie. Pro declaratione igitur nostra qd regnum dei est vita eterna. vita autem eterna consistit in clara cognitione dei. luxa illud Joan. xvii. Hec est autem vita eterna ut cognoscant et solum verum deum et quem missi sunt eum credunt. Et hoc autem cognitione dei procedit videlicet beatitudines: que significant per duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur Apocal. vli. Istarum igitur duodecim beatitudinum: quatuor: prius: prius ad animam postum.

Prima ergo beatitudo concernens animam: est clara visio.

Secunda est firma sentio.

Tertia est delectabilis fructus.

Quarta creaturarum cognitio.

Prima concernens corporis est immorta lis et impassibilis.

Secunda leuis subtilitas.

Tertia penetrabilis agilitas.

Quarta fulgens claritas.

Prima concernens compostum est corpus.

Secunda est abundantia universalis.

Tertia est plena iocunditas.

Quarta est certa perpetuitas.

Prima ergo est clara visio. i. Joā. i. Glor debimus deum sicuti est. i. Iua. i. maiestate: claritate: benignitate tc. Videbit autem ipsa diuina essentia ab omnibus beatitudinibus: sed non totaliter. Ipsi enim infiniti. Videbit tamen essentia diuina limpida. ab uno qd ab alio: ut norat Dñs. i. parte. q. xij. ar. vi. Et ista diversitas erit ex parte videntium: non vidi. s. dei. quia id est videtur. Ex parte ergo obiecti. s. dei. cuius visus simplicissimum: nullus potest esse oueris: sed ex parte potentie. Nam quantus visus potentia magis erit pfecta lumine glorie: qd altera: rancor perfectius operabitur: et ca vnum idem obiectum. sicut idem sol: oueris mode aspicitur vel eadem littera: et rancor legentibus: s. in qd oculus magis et minus est dispositus ad videndum. Et ista autem visione causabitur triplex gaudium.

Primum erit in videndo faciem diuinam. qd

Quid faciem tuā et salvi erim⁹. Ber. i. tanta delectat peccatores: q̄ inebriant
eplā ad Sophiā p̄gine. Reuera illud est
verū et solum gaudiū qđ nō de creatura ē
creatore p̄spī. qđ cum possederis/nemo
tollet a te: cui compara omnis aliud id
ambras meroz est: omnis suauitas dolor
et: omne dulce amaz: omne dec̄o fed̄i: oī
postremo qđcūns delectare possit mole-
sum r̄. Hec ille. Hac faciez desiderabas
Dories videre. Eto. xxxij. dices. Ostē
de mīhi facē tuam. Et audiuit a domino.
Ostendā tibi omne bonū. Scđm gaudiu⁹
erit videndo humanitatē ch̄i. Isa. xxixij
Regē in decoze suo videbitur. Ber. Ple-
nū p̄sūs omnis suauitas dulcedine vi-
dere boiem/bōis p̄ditoz. Tertiū gaudiū
est in p̄deratiōe vniōis humāe nature
ad diuinā. Mirabile em̄ gaudiūz electis
et cū cognoscēt q̄ frater eoz h̄i carnes
verū deus eh. Nō qđ alioq̄ est p̄mōr
in potēz. qđtū gaudet p̄sanguinei eī⁹ r̄
Ecc. xi. Dulce lumen et delectabili ē ocu-
lis videcerolē. Sed̄ britudo est firma-
mento. Optimebent em̄ bti deū in se: sic
curire et comprehendatis. j. Lop. ix. Non
qđem comprehendēse tali q̄ deus comp-
bentus includat in electis: q̄ h̄ est ipsoz
bile intellectui creato. Aug. ad Paulinū
in libro de videntiōi dei. Attirare men-
te deū magna est britudo: comprehendere
vñ et impossibile. Sed comprehendit anti-
ma beata deum cōp̄iebentis retonis:
qua tener cū ita fortis q̄ nunq̄ ab eo sol-
parat p̄. Vñ Lanti. iij. d̄r q̄libet beat⁹
Inueni qui diligat anima mea: teneā cum
vñ. dimittā. Vide Tho. i. ii. q. iii. ar. iij.
z parte. j. q. viii. ar. vii. in respōsione ad pri-
mā. Hoc mō loquidi vñf aplus Pbil. iij.
Sequitur aut si q̄ modo comprehendā r̄.
Tertia est delectabilis fructu: qz anima
fructu deo: que q̄ delectabilis sit nō posset
exp̄mi: si omnia membra humana queret
renfin linguas. Possim⁹ aut de h̄ alioq̄
cohēre ex scriptura et ex creatura. Ex scri-
ptura qđes. Nam Petr⁹ alioq̄ minimum
illus fructuōis gustauit: et statim inebit
ans vñc. Domine bonū est nos hic esse:
futur⁹ hic trā tabernacula: tibi vñc:
Domi vñc et Helle vñc: nesciēs qđ dice-
re vñc di. Dar. xvij. et Luc. x. Ex creatur-
is. Nam viden⁹ et fructuōis creaturari⁹
est primā respectu corporis glorificatiōi

De oratione dominica

Impassibilitas: quod corp^o noster erit immortale et impassibile. *Ezrae. xxv.* Precipuebit omnis in semper mortes. *Et Apol. xx.* Deus ultra non erit. Ratio est: ut formem nostram Christum resurgentem. *Rom. vi.* Christus resurgens ex mortuis iam non moritur: mors illi vel tra non dominabitur: et. *Phil. iii.* Salvator rem expectamus: dñm nostrum Iesum Christum: qui reformabit corpus humilitatis vestre eorum figuratum corpori claritatem sue. *Vide dicitur h* latius in finione de articulis fidelium: qui secesserunt. *xy.* vblagis de gloritate corporis vestrum gendorum. Hanc autem beatitudinem merent electi: propter virtutem patientie: propter quas fuerint quasi impassibilis in aduersitatibus sibi a deo et ab hominibus illatis. *Luc. xxv.* In patientia vestra possidebitis amas vestras. *¶* Tercia beatitudine et secunda corporis glorificatio: est subtilitas. Hanc tria beati habebunt per eadem rationem: ut formen corporis Christi: qui visus est hoc beatitudine quam existuit de sacratissimo vero Christi clauso. *¶* Item qui existuit de sepulchro: et qui ianuam clausis ingressus est ad apostolos in locis ubi erant congregati propter metum iudeorum. *Io. xx.* Hanc beatitudinem merent electi merito abstinentie seu temperantie ab omni voluptate et ab ipsius quicunque sensu: seruantes effectus suos in puritate pfecta et gratia. Proverbius. *ix.* Omnia custodia sua cor tuum: quod ei ipso vita pcedit. *¶* Septima beatitudine et tertia corporis: est agilitas: eadem ratione ut conformem corpori Christi: qui visus est hoc beatitudine sine dote: quando super mortis processus lassis pedibus ambulauit. *Dat. xliij.* Et quando post resurrectionem de paradiiso terrestri: in quo degebat (ut plerique opinantur) subito apostolis apparuit. *Itez. in die ascensionis:* quando in momento penetravit celos. Hanc beatitudinem nequecumque electi merito diligentissimam quam habuerunt observantia madorum dei et in suorum eiusdem Ideo dicitur. *¶* Paral. xix. Agitur diligenter et erit dominus vobis. *¶* Octava beatitudine et quarta corporis: est claritas. *Dat. xliij.* Fulgebat lux sicut sol in regno patri mei: et hoc conformemur Christo: qui visus est hoc beatitudine in transfiguratione sua: quando resplenduit facies eius sicut sol: vel stumenta autem sicut lux. *Dat. xvii.* et *Luc.* formemur. *Roma. viii.* Propter haec edificemus. *¶* Istam beatitudinem consequentur et merito castitatis. *Nam* sicut castitas est hominem clavis in scientia et in concepcionis fama: iuxta illud Sapientiae. *¶* Quod dicitur est causa generatio cum claritate: moralis est enim memoria illius et sicut est claritas beatitudine insignis. *¶* Nonna beatitudine et prima primis actio politum erit pacis: et pars generalis. *¶* *lxv.* Qui habitare facit unanimes in domo. *Ezrae. ix.* Pax non erit fons Romanus. *¶* Non est regnum dei eius: et postea sed in quietia et pace et gaudio in spiritu sancto. *¶* Tertia pax erit in beatia. Prima propter hoc: et cum deo. Secunda pax inter nos: cum seipso. Tertia pax exterior cum primis: quia inter sanctos erit magna pax. *Ezra. xxxv.* Sed nos meus in pulchritudine pacis: et in bernaculis fiducie in requie opulencia. *¶* Qui posuit fines tuos pacem. *¶* Decima beatitudine et secunda copiorum erit abundantia universalis: quia ibi totum desiderium nostrum adimplebitur. *¶* Qui replet in bonis desiderium tuum. Apertus etiam homini satabitur: psalmus. *Satibor. cum appetuerit gloria tua: nec tam ex fastidio ipsius fastidium generabitur. Gregorius. Satientia desiderabimus: ne satietas generet fastidium: desideranter faciemus: ne cum appetitu sit desiderium. Ecce tristitia in inferno: et continua penuria bonorum: perpetua fama et stitis: sicut pars in diuina epulone: qui in finibus postulans gutta aquae: non potuit obtinere. *¶* *Lu. xv.* *Ezra. lxv.* Pro eo quod canit: non respondistis: locutus sum: non audistis: pater hoc dicit dominus deus: ecce fui mei comeget: et vos esurientis: ecce fuli mei bibent: et vos sitiens: ecce fui mei letabuntur: et vos fundebimini. *¶* Beati satiantur in mensa domini. *Luc. xxi.* Ego dispono vobis sicut disposuit misericordie meus: ut edat et bibat super munificam meam in regno meo. *¶* Rora: sicut tempore: *Lu. vii.* Nonne sic operatur dominus: sicut mihi pater: non alter diligit patrem: sicut filium suum intrare in regnum dei quantumlibet gloriam corporis nisi per passionem et mortem. *¶* *Lu. vii.* Nonne sic operatur dominus: sicut et ita intrare in gloriam sua. Sic et vos patet et volumus in hac abnegatione regnum celorum intrare: do poteris quod Christo patientiis. *¶* Formemur. *Roma. viii.* Propter haec edificemus. *¶* Istam beatitudinem consequentur et missa reddet spiritu nostro: quod sumus filii pro*

heredes heredes qdem dei: coheredes
et heredi. Si tamē cōpartimur ut et con-
glorificemur. Iesu Actuū. xiiij. Per mul-
tas tribulatiōes oportet nos introire in
regnum dei. Undecima beatitudo que ē
tertia dos coiuncti erit plena iocunditas:
quia de omnibz gaudebunt beati. Primo
gaudium de beata trinitate: ut dixi sup
eodem smone pte pma. Seco de iocun-
da societate. Tertio de loci amenitate.
Quarto de lep̄is. Quinto de damnatis.
p̄s. Letabim̄s uultus cu ylderit vindicatam
Elaic. xxv. Et. h. Leteria sempiterna su-
per capita eoz. gaudium et letitia obtine-
bunt: et fugier dolor et gemitus. Quāma-
gnū aut̄ sit gaudiū norā cum de domi-
nus: Euge fubne et fidelis: quia i pau-
ca fu. s. gug multa re cōstituaz: m̄tra in
gaudiū dñi cui. Matt. xv. In verbo in-
frāndi innūs magnitudo gaudiū: qd ho-
mīne vnde cinger. Irem Joā. xvi. Itez
rum video vos: et gaudebit cor vestr̄: et
gaudiū vestrum nemo rolleret a vobis. p̄s.
Torente voluptatis tue porabis eos.
Duodecima beatitudo et q̄ria p̄iuer-
tētē circa p̄pertas. Matt. xxv. Ibūt hi in
suplūtū eternū: iusti autē in vita eternā.
Ad quā pducari ille qui p nobis mori dñi
gratus est. Amen.

Quomodo et quāntū sit mag-
num regnum dei.

Sermo. XXI.

Agnuz tuū. Suf smone primo
dicti est qd sit et in q̄ p̄sistit re-
gnū dei. Hodo sequit p̄siderare qntū:
id est q̄magnuz sit illud. Salutē virgo
Daria. Ad instructionē igif eoz: q̄ pē-
nas nō habet ad volandū: q̄ dicunt cum
David. Quis dabit mihi penas sicut co-
lumbe et volabo et rechesca. De magnitu-
dine glie regni dei: non dñs q̄ impossibile
est grecē s̄cere in hac p̄fenti vita magistrū
dñe glie: iuxta illud. I. Cor. ii. Quid nō
vidit nec auris audire: nec in cor bonis
affidit p̄p̄a. dñs. dñli. se: nisi ex reuelatōe
glia alius specialis cōcedat: sicut Paul/

. Jō subdit h̄i di. Nobis aut̄ reuelauit
deus q̄ sp̄m suū fuit em̄ rapt⁹. v̄c⁹ ad terz⁹
cela. i. v̄c⁹ ad visionē divine essentie: et
vidit arcana dei. gliam dei: sic aut̄ bē vi-
dent. Abilomin⁹ possum⁹ aliquiter cōq̄
cere ex rōnibz multis: q̄ illa glia illius re-
gni dei est maxima. Ad h̄ valere p̄nt. xiiij.
rōnes q̄b agnoscere possum⁹: quia lz s̄t
de electi in hac vita sint humiles et abieci-
ti in futura vita magna erit glia eoz: iux-
ta illud p̄s. Quis sicut dñs deus noster
q̄ in altis babiat: et humilia respicit in ce-
lo et in terra: Sulcitas a terra in opē: et de-
stercorē erigēs paupēm: ut collocet eū cuj⁹
p̄ncipibz: cu p̄ncipibz p̄p̄i sui. Item alibi.
Et sc̄tote qm̄ mirificauit dñs s̄tē suum
Prima rō sumit ex parte munificencie di-
uinalis. L̄ si en̄ deus sc̄a trinitas sit fons
infinitus om̄is bonitatis: natura aut̄ ois
bonitatis sit cōmunicabilis: sequit⁹ q̄ ad di-
mīne vnde cinger. Item Joā. xvi. Itez
uina magnificētā prīmeret se cōicare qntū
p̄t res cui cōicat̄ esse capat. Quāto en̄ p̄
sona dās aliquid donū est nobilior et excel-
lētior: et aē decet et excellētior: et nobilis
donū cōferre. Quia q̄ ip̄e deus est infinitus
et cōcta p̄pertitas. Matt. xxv. Ibūt hi in
suplūtū eternū: iusti autē in vita eternā.
cuit ip̄m p̄fere infinitū donū. In deo ei-
tria sunt: essentia: glōsa et glia. Personā
aut̄ diuina nō est cōmunicabilis: quia p̄so-
na est rōnalis creature induitua substā-
ria: essentia h̄o decuit sp̄am cōmunicare:
quia ut ait Boet⁹. Nullius boni sine fo-
cio p̄rest esse iocunda possēt. Hāc erit
go essentia deus pater cōmunicauit filio
et sp̄us sancto. Restabat ergo cōmunicare
glam suaz creaturis illis que sunt glorie
sue capaces: cuiusmodi sunt angelū et ho-
mines: qui sunt participes libertatis arbi-
trij. Et hoc ergo sequitur q̄ gloria elec-
tū: fidelibus referuata sit maxima: ex quo est
quedam participatio glorie diuine: propter
peir quam participationem glorie dici-
mū similes deo. Joā. iii. Filii dei similes:
sed nondum apparuit quid erimus: cum
autem apparet: similes ei erimus. Pro-
pter hoc dominus ipsam glorias vocat ce-
nam magnam. Luce. xiiij. Homo qdam
fecit cenam magnam et. Hanc ratio-
nes tangit Petr⁹. ii. Petri. i. dicens. Per
quem sc̄ilicet Jesum christum deus mag-